

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Політична економія»

Рівень вищої освіти:	<u>початковий (короткий цикл)</u>
Спеціальність:	<u>071 Облік і оподаткування</u>
Освітня програма:	<u>Облік і оподаткування</u>
Навчальний рік, семестр	<u>2022-2023 н.р., семестр 1</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Алла Осіпова
Профайл лектора	https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/novyj-resurs1.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	1207alla@udau.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1097

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	Курс спрямований на вивчення економічних відносин як форми суспільного виробництва, пізнання основ економічного життя суспільства у взаємозв'язку з інтересами та потребами людей, вивчення проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів щодо задоволення постійно зростаючих людських потреб.
Завдання курсу	<ul style="list-style-type: none"> ➤ формування основ студентоцентрованого освітнього процесу зі свідомим розумінням сутності та призначення економічного знання у розвитку суспільства; ➤ засвоєння змісту базових економічних категорій та економічних законів; ➤ набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.
Компетентності	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЗК 01. Здатність вчитися та бути готовим до засвоєння та застосування набутих знань. ➤ ЗК 11. Здатність до самонавчання та реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.
Програмні результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ПР 1. Демонструвати базові знання та розуміння економічних категорій, використовувати понятійно-категоріальний апарат з бухгалтерського обліку, контролю, оподаткування та звітності.. ➤ ПРН 13. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Предмет і метод політичної економії	2/2	Зародження і розвиток політичної економії. Основні напрямки, школи і течії в політичній економії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет політичної економії. Тлумачення предмета політичної економії різними школами. Економічна теорія і політична економія: проблеми взаємозв'язку. Закони, принципи і категорії політичної економії. Система економічних законів. Нормативна і позитивна політична економія. Методи економічних досліджень. Загальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції політичної економії. Політична економія і обґрунтування економічної політики. Місце політичної економії в системі економічних наук.	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату 	4
Тема 2.* Економічні потреби та інтереси	2/2	Виробничі можливості суспільства і потреби. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами суспільства. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб. Корисність продукту. Об'єктивна і суб'єктивна корисність продукту. Гранична корисність продукту. Економічний інтерес, його об'єкт, функція. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Виробництво та проблеми задоволення зростаючих потреб суспільства.	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації 	4
Тема 3. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система суспільства та закони її розвитку	2/2	Економічна система та її матеріальна основа. Суспільний поділ праці. Структура продуктивних сил. Економічні відносини як суспільна форма і спосіб організації економічної системи. Формацийний та цивілізаційний підходи до процесів суспільного розвитку. Об'єктивні основи розвитку людської цивілізації. Етапи розвитку та гуманістична спрямованість цивілізаційного процесу. Типи та моделі економічних систем. Власність як економічна категорія. Структура власності та її історичні типи, види і форми. Суб'єкти власності. Об'єкти власності. Власність на робочу силу та підприємницький талант. Інтелектуальна власність. Власність на інформацію. Власність на засоби виробництва та способи з'єднання факторів виробництва. Тенденції в розвитку відносин власності в Україні та у світі.	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату 	4

<p>Тема 4. Форми організації суспільного виробництва. Товарна форма організації суспільного виробництва</p>	<p>2/2</p>	<p>Натуральна (традиційна) форма організації виробництва. Суть і риси натурального господарства та його історичні межі. Товарна форма організації суспільного виробництва. Причини виникнення товарного виробництва, його суть, ознаки і роль у розвитку суспільства. Суб'єкти і об'єкти товарних відносин. Товарна форма продукту. Товар та його властивості. Суперечності товару. Альтернативні теорії вартості. Проста і розвинена форми товарного виробництва. Спільні риси та відмінності. Функціонування товарного господарства та його закони.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації 	<p>4</p>
<p>Тема 5. Гроші та закони грошового обігу</p>	<p>2/2</p>	<p>Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть грошей. Функції грошей. Альтернативні теорії грошей. Грошовий обіг та його закони. Визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обігу. Сталість грошового обігу. Грошові реформи, гроші, ціна та інфляція. Еволюція грошей. Сучасна грошова система.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату; - підготовка тези 	<p>4</p>
<p>Тема 6. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи</p>	<p>2/2</p>	<p>Інституціональні основи ринкової економіки. Ринкові відносини, їх суб'єкти і об'єкти. Визначення ринку: альтернативні теорії. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Ринкова ціна: механізм формування і функції. Функції ринку. Умови формування і розвитку ринку. Особливості ринкових відносин в Україні. Принципи класифікації ринків. Ринок предметів споживання. Ринок засобів виробництва. Загальні проблеми формування цін на ресурси. Ринок капіталу та його складові. Ринок праці та розподіл трудових ресурсів. Ринок нерухомості та його особливості. Проблеми формування ринків праці, землі та капіталів в Україні. Легальний і нелегальний ринки. Банки, їх роль та функції. Центральні і комерційні банки. Інші фінансово-кредитні установи. Товарні біржі . Фондова біржа. Цінні папери. Роль ринкової інфраструктури в регулюванні економічних процесів. Конкуренція, її суть, функції та форми. Роль конкуренції. Види ринків, залежно від рівня конкуренції на них. Ринок монополістичної конкуренції. Ринок досконалої конкуренції. Олігополія та монополія. Монополії: суть та форми. Природна та економічна монополія: суть та характеристики. Види монополістичних об'єднань: трести, холдинги, картелі, концерни. Закони конкуренції та антимонопольне законодавство.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації 	<p>4</p>
<p>Модульний контроль 1</p>				<p>5</p>

Змістовий модуль 2

<p>Тема 7. Суб'єкти ринку</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Сектор домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці. Домогосподарства як постачальники ресурсів. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Розподіл доходів на особисте споживання, податки і заощадження. Витрати на споживання. Місце домогосподарства в кругообігу продуктів. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Сектор ділових підприємств. Форми і види підприємств. Суть підприємництва і умови його існування. Види та функції підприємництва. Валовий дохід, його суть та структура. Підприємницький дохід. Загальні економіко-правові основи розвитку підприємництва в Україні. Значення прибутку в розвитку підприємництва. Роль підприємства і підприємництва в ринковій економіці.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації 	<p align="center">4</p>
<p>Тема 8. Капітал. Витрати виробництва і прибуток.</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Первісне нагромадження капіталу. Особливості нагромадження капіталу в Україні. Перетворення грошей у капітал. Загальна формула руху капіталу. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу. Капітал підприємства. Масштаби підприємства. Концентрація та централізація капіталу. Кругооборот капіталу і його стадії. Функціональні форми капіталу. Оборот капіталу.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату 	<p align="center">4</p>
<p>Тема 9. Основні результати національного виробництва та його ефективність</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Методологічні аспекти системи національних рахунків. Продуктивність суспільної праці та її роль у відтворювальному процесі. Суть і види економічного відтворення: просте і розширене. Кругообіг доходу, ресурсів і продукту у процесі відтворення. Відтворення всіх елементів економічної системи. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Масштаби і особливості тіньової економіки в Україні. Розподільчі відносини та їх місце у відтворювальному процесі. Суть розподілу національного доходу. Об'єктивні основи формування доходів населення. Диференціація доходів населення. Проблеми багатих і бідних. Межа бідності: абсолютна і відносна. Проблеми бідних і багатих в Україні.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату 	<p align="center">4</p>

<p>Тема 10. Економічне зростання та циклічність економічного розвитку</p>	<p>2/2</p>	<p>Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Нагромадження. Норми нагромадження. Заощадження та інвестиції. Роль інвестицій в економічному зростанні. Матеріальні фактори економічного зростання. Науково-технічна революція та її роль в економічному зростанні. Теорії і моделі економічного зростання. Економічне зростання і економічні цикли. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації 	<p>4</p>
<p>Тема 11. Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення</p>	<p>2/2</p>	<p>Продуктивність праці та економічне зростання. Фактори підвищення продуктивності праці. Особливості розвитку економіки в Україні. Відтворення й зайнятість трудових ресурсів. Безробіття: сутність і причини. Типи, форми і рівень безробіття. Рівень природного безробіття. Структурне та фрикційне безробіття. Закон Оукена. Соціальні та економічні наслідки безробіття для економіки країни. Соціальний захист безробітних в Україні.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату 	<p>4</p>
<p>Тема 12. Доходи населення, їх формування та розподіл</p>	<p>2/2</p>	<p>Сутність доходів населення, їх види та джерела формування. Доходи від трудової діяльності. Доходи від власності. Доходи від трансфертів. Доходи на інтелект. Орендний доход. Процент на капітал. Заробітна плата - основна форма доходів населення. Економічна природа зарплати. Форми і системи зарплати. Номінальна та реальна заробітна плата. Індикація доходів населення. Система соціального партнерства. Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення. Сукупний сімейний доход. Пенсійне забезпечення та його види. Пенсійна реформа в Україні. Сімейний бюджет. Структура використання сімейних доходів. Компенсаційна політика держави.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату 	<p>4</p>
<p>Тема 13. Державне регулювання національної економіки</p>	<p>2/2</p>	<p>Держава як суб'єкт економічних відносин. Державний сектор в економіці. Держава як товаровиробник. Підприємництво в державному секторі. Економічні функції держави. Захист конкуренції та антимонопольна політика. Перерозподіл ресурсів. Забезпечення правової бази. Розподіл ресурсів і суспільні блага. Роль держави в кругообігу продукту, ресурсів і доходу. Методи державного регулювання змішаної економіки. Розподіл державного національного доходу і ресурсів. Межі державного втручання в регулювання економічного відтворення. Роль держави в регулюванні цін. Регулювання заробітної плати державою. Профспілки і ринок праці. Колективні договори між підприємцями і трудовими колективами.</p>	<p>Аудиторна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації 	<p>4</p>

<p>Topic 13. State regulation of the national economy</p>		<p>The state as a subject of economic relations. The public sector in the economy. The state as a commodity producer. Entrepreneurship in the public sector. Economic functions of the state. Protection of competition and antimonopoly policy. Redistribution of resources. Provision of legal framework. Distribution of resources and public goods. The role of the state in the circulation of products, resources and income. Methods of state regulation of a mixed economy. Distribution of state national income and resources. The limits of state intervention in the regulation of economic reproduction. The role of the state in price regulation. Wage regulation by the state. Trade unions and the labor market. Collective agreements between entrepreneurs and labor collectives.</p>	<p>Audit work: - oral survey; - performance of practical tasks given in instructional and methodical materials</p> <p>Individual work: - passing testing in the Moodle electronic learning support system; - presentation preparation</p>	
<p>Тема 14. Основні риси та тенденції розвитку світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин</p>	<p>2/2</p>	<p>Світове господарство: його суть та структура. Розвинуті країни ринкової економіки. Країни, що розвиваються. Країни з перехідною економікою. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Міжнародні економічні відносини. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Транснаціональні корпорації та їх роль. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Європейське економічне співтовариство і його місце в світовій економіці. Світогосподарські зв'язки та їх форми.</p>	<p>Аудиторна робота: - усне опитування; - виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах</p> <p>Самостійна робота: - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка реферату</p>	<p>4</p>
<p>Тема 15. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України.</p>	<p>2/-</p>	<p>Причини виникнення та суть глобальних проблем. Економічне зростання та глобальні проблеми. Основні глобальні проблеми сучасності. Класифікація глобальних проблем. Розбруєння та його роль у вирішенні глобальних проблем. Екологічна криза та форми її прояву. Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Проблеми економічної відсталості окремих країн. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та</p>	<p>Самостійна робота: - проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle; - підготовка презентації</p>	<p>4</p>
<p>Модульний контроль 2</p>				<p>5</p>
<p>Всього за 1 семестр</p>	<p>30/2 8</p>			<p>70</p>
<p>Екзамен</p>				<p>30</p>
<p>Всього за курс</p>				<p>100</p>

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Політична економія»
(денна форма навчання)**

		Поточний (модульний контроль)															Підсумковий контроль	Сума			
Кількість балів за змістовий модуль		Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2												
		29 балів							41 бал												
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Модульний контроль	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Модульний контроль	30	100		
Кількість балів за видами робіт, всього:	4	4	4	4	4	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4				4	4
в т.ч.: активність на семінарських заняттях	3	3	3	3	3	3		5	3	3	3	3	3	3	3	3				-	5
виконання самостійної роботи	1	1	1	1	1	1			1	1	1	1	1	1	1	1				1	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспиті) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського НУС. Передбачається, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету).